

УДК 33.336.1:352

Ю. В. Біляк,
к. е. н., доцент кафедри фінансів,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9766-4780>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.16.99

ІНФОРМАЦІЙНА СИНЕРГІЯ ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРІВ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Y. Biliak,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

INFORMATION SYNERGY OF STATE REGISTERS AS A BASIS FOR FINANCIAL SECURITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR

В умовах цифрової трансформації системи державного управління ключовим фактором забезпечення фінансової безпеки аграрного сектору виступає інтеграція державних інформаційних ресурсів, яка дозволяє мінімізувати ризики шахрайства, дублювання фінансування, використання фіктивних даних для отримання державної підтримки. Доступ до достовірної інформації про структуру землекористування, виробничі потужності, податкову поведінку та фінансові зобов'язання аграрних суб'єктів є необхідною умовою для обґрунтованого ухвалення рішень як державними органами, так і фінансовими установами.

У статті досліджено потенціал міжреєстрової взаємодії державних електронних систем у контексті забезпечення фінансової безпеки аграрного сектору України. Основну увагу приділено аналізу функціонування Державного аграрного реєстру (ДАР) як цифрової платформи, що інтегрує ключові державні реєстри, зокрема Державний земельний кадастр, Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, Реєстр речових прав, податкові бази даних, реєстр тварин і фінансові сервіси. Обґрунтовано, що така інтеграція забезпечує автоматизовану верифікацію даних, підвищує достовірність фінансових профілів суб'єктів господарювання та сприяє ідентифікації потенційних загроз фінансовій стабільності на рівні окремого підприємства й галузі в цілому.

Показано, що міжреєстрова взаємодія є важливим елементом формування прозорого середовища, вільного від зловживань, подвійного фінансування та недобросовісного використання бюджетних ресурсів. На прикладі аграрних підприємств, що скористалися можливостями ДАР, розкрито практичні аспекти підвищення фінансової безпеки через цифрову ідентифікацію активів, верифікацію прав власності, кредитну історію та податкову сумлінність. Таким чином, міжреєстрова взаємодія є не лише технічною умовою модернізації інформаційної інфраструктури, а й стратегічним механізмом формування фінансово стійкого та прозорого аграрного середовища. Її подальший розвиток має стати пріоритетом для державної політики у сфері фінансової безпеки агросектору.

Автором зроблено висновок про те, що стратегічний напрям державної політики у сфері цифрового врядування — це розвиток міжреєстрової взаємодії, котрий безпосередньо впливає на якість фінансового контролю, рівень довіри до фінансової системи та загальну фінансову стійкість аграрного виробництва.

In the framework of the continuing digitization of public administration, incorporating governmental data assets guarantees fiscal stability for the agricultural sector. Initially, registries' integration curtails risks of fraud as well as funding duplication. It curtails the employment of apocryphal data for procuring governmental assistance. Concerning government agencies and financial institutions, access toward reliable data about agricultural entities' land utilization structure, output capability, tax conduct, and monetary responsibilities is a requirement toward educated decision-making.

The article explores the potential of inter-registry interaction of state electronic systems in the context of ensuring financial security of the agricultural sector of Ukraine. The main attention is paid to the analysis of the functioning of the State Agrarian Register (SAR) as a digital platform that integrates key state registers, including the State Land Cadastre, the Unified State Register of Legal Entities and Individual Entrepreneurs, the Register of Property Rights, tax databases, the Animal Register, and financial services. It is substantiated that such integration provides automated data verification, increases the reliability of financial profiles of business entities and helps to identify potential threats to financial stability at the level of an individual enterprise and the industry as a whole.

It is shown that inter-registry interaction is an important element in the formation of a transparent environment free from abuse, double financing and misuse of budgetary resources. On the example of agricultural enterprises that have taken advantage of the possibilities of the DAR, the practical aspects of improving financial security through digital identification of assets, verification of property rights, credit history and tax compliance are revealed.

It is concluded that as inter-registry entities develop interaction, they tactically steer the state policy in the field of digital governance, which directly impacts the efficacy of fiscal controls, the degree of confidence in the financial system as well as the durability of agricultural production overall.

Ключові слова: фінансова безпека, міжреєстрова реєстрація, ДАР, економічний конфлікт інтересів, електронні реєстри.

Key words: financial security, inter-registration, DAR, economic conflict of interest, electronic registers.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Забезпечення фінансової безпеки аграрного сектору в умовах нестабільного економічного середовища, воєнних ризиків та структурних трансформацій є одним із ключових викликів сучасної аграрної політики. Актуальність проблеми зумовлена необхідністю створення прозорих механізмів розподілу державної фінансової підтримки, запобігання зловживанням бюджетними ресурсами, мінімізації кредитних ризиків і підвищення ефективності фінансового контролю. Тому як, фрагментарність державних інформаційних систем, дублювання даних, відсутність уніфікованих каналів обміну між реєстрами та ручна обробка запитів зумовлюють високі транзакційні витрати, створюють можливість для фінансових маніпуляцій та ускладнюють прийняття обґрунтованих рішень щодо державної підтримки. У цьому контексті особливої ваги набуває дослідження ролі міжреєстрової взаємодії — як інструменту підвищення прозорості, достовірності та оперативності обробки фінансово важливої інформації. Зокрема, інтеграція Державного аграрного реєстру (ДАР) з іншими базовими

державними реєстрами (земельним, податковим, реєстром прав, ЄДР тощо) відкриває можливість для формування надійного цифрового профілю аграрного підприємства, що є основою для адресної, контрольованої та безпечної фінансової взаємодії з державою.

Отже, проблема дослідження полягає у з'ясуванні механізмів міжреєстрової взаємодії. Ці механізми сприяють посиленню фінансової безпеки суб'єктів аграрного ринку та зменшенню системних ризиків у галузі публічного фінансування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасних умовах цифровізації економіки питання фінансової безпеки аграрного сектору дедалі більше розглядається у взаємозв'язку з розвитком інформаційно-аналітичних систем та міжреєстрової взаємодії. Забезпечення достовірності даних, підвищення прозорості обліку, а також верифікація інформації про суб'єкти агропромисловості стають важливими чинниками зміцнення фінансової стійкості та зниження ризиків зловживань у системі державної підтримки.

Зокрема, у дослідженні Н. Носан, С. Назаренка, О. Черевко та Н. Захосової обґрунтова-

но підходи до стратегічного управління фінансово-економічною безпекою підприємств як до окремого напрямку менеджменту. Автори наголошують, що ефективна модель контролю має ґрунтуватися на системному виявленні загроз, багатофакторному аналізі та інтеграції даних із різних реєстрових джерел. У роботі підкреслюється значення цифрових механізмів моніторингу як передумови зміцнення фінансової стабільності, особливо в умовах економічної турбулентності та обмеженості ресурсів аграрного сектора [1].

М. Куницька-Ільяш запропонувала багатовимірну систему оцінки, що враховує інвестиційну, боргову, кредитну, грошову, виробничо-економічну та системно-структурну складові. На основі методу головних компонент (РСА) авторка встановила, що середній рівень фінансової безпеки сільського господарства України протягом 2010—2020 рр. становив лише 48,9 %, з тенденцією до зниження [2]. Цей факт свідчить про потребу в технологічному оновленні механізмів управління та підвищенні рівня інформаційної прозорості в системі агрофінансування.

Н. Трусова, О. Пристемський, О. Гривківська, А. Сакун, Ю. Кирилов представили системний підхід до моделювання факторів фінансової безпеки, що з урахуванням зовнішніх і внутрішніх загроз дозволяє визначати порогові значення ключових показників фінансової стійкості. Автори наголошують, що швидкий й достовірний обмін інформацією між реєстрами і платформи верифікації можуть значно підвищити адаптивність підприємств до економічних викликів [3].

І. Космидайло та О. Маковічук у своїй праці "Можливості використання цифрових платформ в управлінні сільським господарством в Україні на основі передового зарубіжного досвіду" досліджують можливості застосування технологій — IoT, Big Data, AI та блокчейну — в системах аграрного управління. Вони вказують, що інтеграція таких платформ дозволяє не лише оптимізувати облік активів, а й підвищити прозорість операцій, хоча впровадження обмежене нормативною базою та кадровим потенціалом [4].

Разом з тим, в поточній науковій літературі відсутній всебічний аналіз щодо впливу міжреєстрової взаємодії державних інформаційних систем саме на рівень фінансової безпеки аграрних підприємств. А отже, необхідне поглиблене дослідження цифрових інструментів фінансової перевірки й аналітичного опрацювання даних. Формування

інформаційного профілю для агровиробника має ґрунтуватися на тих відомостях, що є із реєстрів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичний аналіз ролі міжреєстрової взаємодії державних електронних інформаційних систем у забезпеченні фінансової безпеки аграрного сектору України. Особливу увагу приділено функціонуванню Державного аграрного реєстру (ДАР) як цифрової платформи, що інтегрує ключові реєстри та забезпечує автоматизовану верифікацію даних, необхідну для ефективного управління державними фінансовими ресурсами.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансова безпека аграрного підприємства в контексті цифрової трансформації є багатокомпонентним явищем, яке містить в собі обмежений доступ до фінансових ресурсів, інфляційні виклики, нестабільне податкове середовище, зокрема інформаційні загрози та здатність підприємства функціонувати стабільно серед зовнішніх і внутрішніх ризиків. Фінансова безпека є стратегічно важливою в умовах воєнної економіки, оскільки безпосередньо впливає на стійкість виробництва, інвестиційну спроможність та збереження платоспроможності. Впровадження цифровізації управлінських процесів являється важливою умовою для її забезпечення в даному контексті. Вона передбачає впровадження прозорих механізмів доступу до ресурсів, автоматизацію, зменшення корупційних ризиків і посилення контрольних функцій держави. Брак ефективної міжреєстрової взаємодії в межах системи державного управління аграрним сектором утворює широкий простір для фінансових маніпуляцій, що підривають як бюджетну дисципліну, так і загальний рівень фінансової безпеки. Насамперед, мова йде про можливість багаторазового подання одних і тих самих даних (наприклад, земельних ділянок, голів худоби чи витрат на агротехніку) до різних програм державної підтримки без належної верифікації.

Дискретність функціонування державних інформаційних систем, відсутність уніфікованих протоколів обміну даними та недостатня інтеграція з банківськими, податковими та господарськими реєстрами дозволяють недобро-

совісним суб'єктам створювати фіктивні фінансові звіти, перекручувати структуру власності або приховувати реальний фінансовий стан. Зокрема, протиправне використання бюджетних коштів може здійснюватися у разі подання клопотань на компенсації чи пільгове кредитування. Ще одним прикладом виступає роздування кількісних показників, а саме завищення площі оброблюваних земель та фальсифікація кількості голів худоби. Це стосується також і подання заяв від "мертвих душ" чи від пов'язаних осіб. Усе це ускладнює транспарентне фінансування планування, поглиблює інформаційну асиметрію між тіншовими й дійсними суб'єктами ринку та зменшує довіру до механізмів урядової підтримки.

Міжреєстрова взаємодія як складова цифрового врядування розглядається в сучасній науці як один із найефективніших інструментів синхронізації публічних даних. Її основною метою є створення інформаційно-єдиного простору для прийняття управлінських рішень на основі достовірних, перевірених і несуперечливих даних з різних джерел. Інституційні передумови впровадження міжреєстрової взаємодії пов'язані з розвитком інформаційної інфраструктури держави, стандартизацією протоколів обміну, правовим закріпленням електронної ідентифікації та відповідальності за достовірність даних. У сфері публічного фінансового контролю така взаємодія дозволяє автоматизовано відстежувати відповідність заявлених даних фактичному стану речей, виявляти ризикові зони та підвищувати адресність державної підтримки.

Міжреєстровий реєстр як єдиний масив даних ще не створено, однак Державний аграрний реєстр (ДАР) виконує роль агроврівневої платформи, що вже забезпечує часткову міжреєстрову взаємодію. Повноцінне об'єднання усіх ключових реєстрів — це перспективний напрям для підвищення фінансової прозорості, підзвітності й безпеки агросектора. Інтеграція ДАР з іншими державними інформаційними системами є прикладом техніко-організаційного рішення, що дозволяє створити цифровий профіль аграрного підприємства. Зокрема, з'єднання з Державним земельним кадастром дає змогу перевірити площу, цільове призначення та правовий статус земельних ділянок. ЄДР забезпечує верифікацію реєстраційних та ідентифікаційних даних юридичних осіб. Дані з реєстру речових прав дозволяють підтвердити право власності чи оренди, що є необхідною умовою для участі в програмах фінансової підтримки. Інтеграція з податкови-

ми базами Мінагрополітики й ДПС дозволяє відслідковувати податкову поведінку заявника, а реєстр тварин і аграрних розписок — наявність відповідних активів або зобов'язань (див. рис. 1):

Яскравим прикладом міжреєстрової інтеграції є автоматизована перевірка землекористування при поданні заявки на отримання гранту через ДАР: замість паперових довідок система в режимі реального часу звертається до ДЗК, ЄДР та реєстру речових прав, верифікує дані та формує протокол відповідності. Це суттєво скорочує час розгляду заявки — з 30 днів до 7—10 робочих днів — і мінімізує ризик помилки або маніпуляцій із боку заявника.

На практиці, низка аграрних підприємств уже скористалися перевагами міжреєстрової взаємодії. Наприклад, ФГ "Флора" (Тернопільська обл.) отримало грант на створення саду завдяки автоматичній верифікації земельної ділянки через інтеграцію ДАР із Державним земельним кадастром та ЄДР [7]. Інший приклад — ТОВ "Агролайф Груп" (Полтавська обл.), яке отримало грантове фінансування на розвиток ягідництва; у цьому випадку ключову роль відіграв доступ до верифікованих даних у реєстрі речових прав та податковій інформації [7]. ТОВ "Промінь-Галич" (Івано-Франківська обл.) скористалося перевагами електронного документообігу між ДАР і банківськими установами для отримання часткової компенсації за теплиці [8]. Такі приклади демонструють, що міжреєстрова взаємодія не лише спрощує процедури, але й суттєво підвищує доступність державної підтримки для малих і середніх виробників.

Така технічна взаємодія базується на використанні інтерфейсів прикладного програмування (API), структурованих форматів даних (XML, JSON), єдиних протоколів аутентифікації (OAuth2, електронний підпис), а також цифрових ідентифікаторів суб'єктів.

Крім того, аналітичний модуль ДАР використовує зведені дані з різних реєстрів для побудови профілів аграрних суб'єктів:

- обсягів земельного банку;
- наявності тварин;
- кредитної історії;
- податкової дисципліни;
- тощо.

Все це дозволяє державі формувати політику адресної підтримки на основі фактичної інформації.

Разом з тим, варто уточнити, що ефективність міжреєстрової взаємодії залишається обмеженою через технічні, правові й управ-

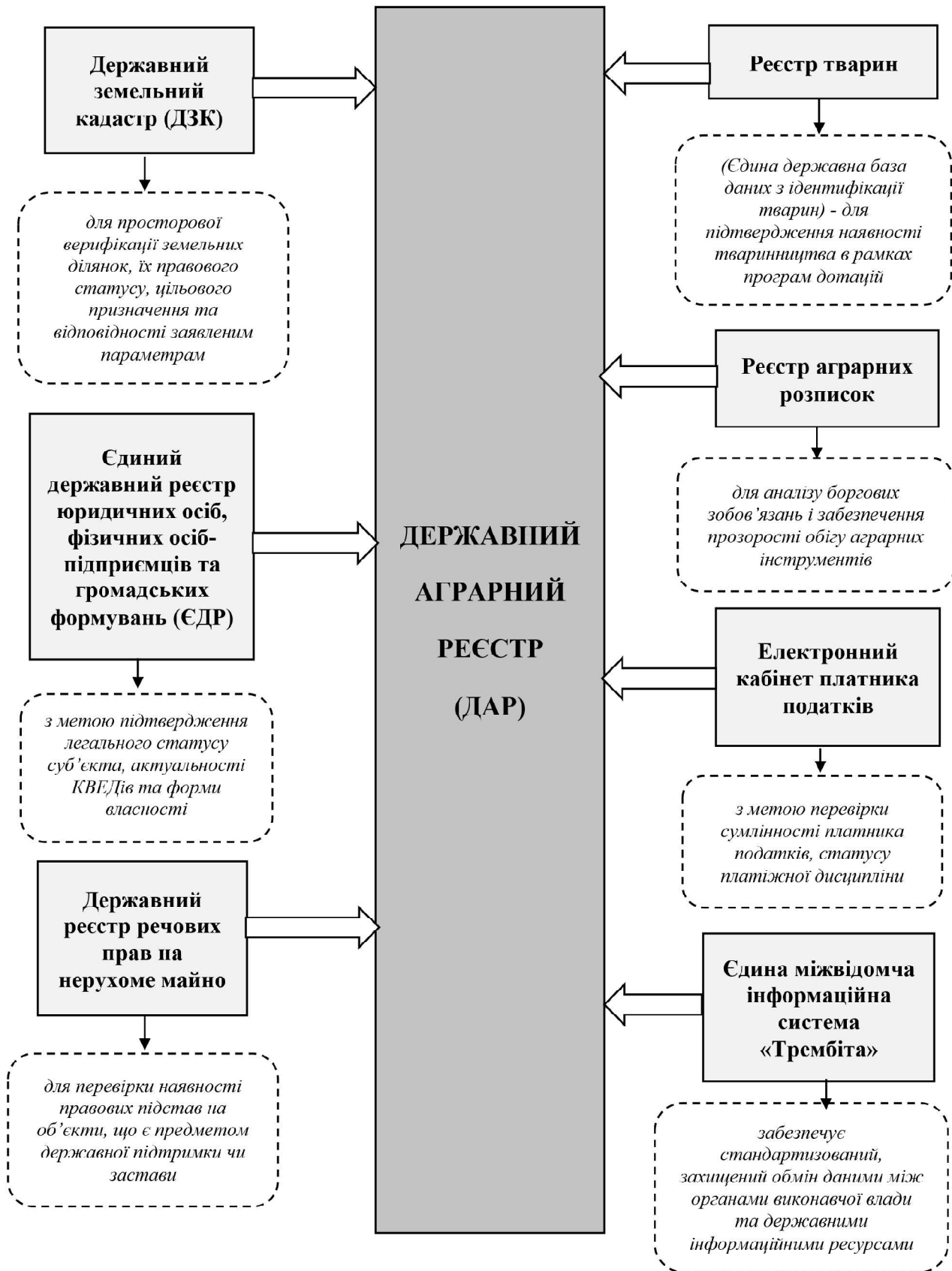

Рис. 1. Інтеграція Державного аграрного реєстру (ДАР) з базовими державними системами

Рис. 2. Ключові переваги міжреєстрової взаємодії

лінські бар'єри. Серед основних проблем варто виділити обмежену повноту і якість окремих реєстрів, низьку швидкість обміну, відсутність єдиних стандартів даних, складність автентифікації уразливих категорій користувачів. Тому перспективними напрямками вдосконалення є: розширення переліку інтегрованих реєстрів, розвиток модулів аналітики ризиків у ДАР, застосування штучного інтелекту для виявлення аномалій, посилення нормативно-правової бази щодо цифрової звітності та верифікації даних.

Загалом, системною основою взаємодії між реєстрами є творення цифрової фінансової безпеки сектора аграріїв в Україні. Саме якість фінансового адміністрування та результативність державної політики у підтримці сільськогосподарства обумовлюють його подальший розвиток.

У перспективі розвиток міжреєстрової взаємодії передбачає розширення цифрової екосистеми за рахунок інтеграції з супутниковими системами агромоніторингу, платформою "eHealth" — для оцінки соціальної відповідальності агробізнесу, а також з цифровою інфраструктурою "Дія" — з метою автоматизації процесів ідентифікації, автентифікації та доступу суб'єктів господарювання до державних електронних послуг.

Таким чином, взаємодія державних реєстрів у межах ДАР формує основу цифрової трансформації аграрного сектору, орієнтованої не лише на ефективне управління

даними, скорочення транзакційних витрат і підвищення фінансової прозорості, а й на забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробників. Завдяки своєчасному доступу до достовірної інформації про активи, зобов'язання, юридичний статус та податкову поведінку суб'єктів, державні інституції можуть оперативно і точно оцінювати фінансову стійкість підприємств, рівень ризиків і потребу в підтримці. Це значно знижує ймовірність фінансових зловживань, кредитних махінацій, подвійного фінансування або необґрунтованих претензій на компенсацію, створюючи таким чином надійне середовище для функціонування системи фінансової безпеки в аграрному секторі. Вона також відкриває можливості для впровадження інтелектуальних систем агроменеджменту, що базуються на аналізі великих обсягів структурованих і неструктурованих даних.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Інформаційна фрагментарність та технічна неузгодженість стосовно державних реєстрів обумовлюють здійснення фінансових маніпуляцій. Для подолання цих викликів необхідний системний підхід. Він мусить мати відношення до інтеграції, стандартизації та аудиту цифрових реєстрових систем, а не тільки до технологічних рішень. У ході дослідження обґрунтовано, що цифрова трансфор-

мація аграрного сектору за допомогою механізмів міжреєстрової взаємодії відіграє справді визначальну роль у процесі формування фінансової безпеки агропідприємств, оскільки забезпечує оперативне виявлення та нейтралізацію фінансових загроз. Внаслідок цієї взаємодії державні установи та суб'єкти господарювання спроможні результативно визначати ризиковані операції, перевіряти походження фінансування, скоротити можливість подвійного фінансування та звести до мінімуму зловживання бюджетними коштами.

Інтеграція ДАР з базовими державними реєстрами сприяє створенню достовірного фінансового профілю кожного суб'єкта господарювання, забезпечуючи об'єктивність у прийнятті рішень щодо доступу до фінансування, грантів чи компенсацій, а також формує надійне інформаційне середовище для реалізації державної політики у сфері фінансової безпеки. сприяє створенню достовірного фінансового профілю кожного суб'єкта господарювання, забезпечуючи об'єктивність у прийнятті рішень щодо доступу до фінансування, грантів чи компенсацій.

Міжреєстрова взаємодія уможливила підвищення ефективності державного контролю щодо використання фінансових ресурсів, уникнення дублювання даних та автоматизацію ключових процесів верифікації. Зважаючи на наявні обмеження, необхідне подальше удосконалення нормативного, технічного та інституційного забезпечення цифрової інтеграції.

Література:

1. Носан Н. С., Назаренко С. М., Черевко О. В., Захосова Н. В. Strategic management системи фінансово-економічної безпеки як самостійний напрям менеджменту. SHS Web of Conferences. 2019. Т. 65. Стаття № 03001. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196503001>.
2. Куницька-Ільаш, М. (2023). Оцінка фінансової безпеки сільського господарства України. Аграрна та ресурсна економіка: Міжнародний науковий електронний журнал, 9 (1), 5—27. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.01.01>
3. Трусова Н. В., Пристемський О. С., Гривківська О. В., Сакун А. Ж., Кирилов Ю. Ю. Моделювання системних факторів фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств України. Регіональні наукові дослідження. 2021. Т. XIII, № 1. С. 169—182.
4. Космидайло, І., та Маковійчук, О. (2025). Можливості використання цифрових платформ в управлінні сільським господарством

України на основі передового зарубіжного досвіду. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: Економіка, психологія та менеджмент, 3. <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-03-01-03>

5. Тищенко В. О. Платформа "Трембіта" як інструмент цифрової взаємодії державних органів. Вісник Національної академії державного управління. 2020. № 2. С. 73—79.

6. AgroPortal.ua. Гранти на сади та теплиці цього року отримали 30 господарств. URL: <https://agroportal.ua/ru/news/finansy/granti-na-sadi-ta-teplici-cogorich-otrimali-30-gospodarstv>

7. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Презентація на форумі "АГРО-2023". Київ, червень 2023.

References:

1. Nosan, N.S. Nazarenko, S.M. Cherevko, O.V. and Zakhosova, N.V. (2019), "Strategic management of the financial and economic security system as an independent direction of management", SHS Web of Conferences, vol. 65. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196503001>.
 2. Kunyts'ka-Il'iash, M. (2023), "Assessment of the financial security of Ukrainian agriculture", Ahrarna ta resursna ekonomika, vol. 9 (1), pp. 5—27. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.01.01>
 3. Trusova, N.V. Prystems'kyj, O.S. Hryvkiivs'ka, O.V. Sakun, A.Zh. and Kyrylov Yu.Yu. (2021), "Modeling of systemic factors of financial security of agricultural enterprises of Ukraine", Rehional'ni naukovyi doslidzhennia, vol. XIII, no. 1, pp. 169—182.
 4. Kosmydajlo, I. and Makovijchuk, O. (2025), "Possibilities of using digital platforms in the management of Ukrainian agriculture based on advanced foreign experience", Visnyk Akademii pratsi, sotsial'nykh vidnosyn i turyzmu. Seriiia: Ekonomika, psykholohiia ta menedzhment, vol. 3. <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-03-01-03>
 5. Tischenko, V.O. (2020), "The Trembita platform as a tool for digital interaction of state bodies", Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia, vol. 2, pp. 73—79.
 6. AgroPortal.ua (2024), "30 farms received grants for gardens and greenhouses this year", available at: <https://agroportal.ua/ru/news/finansy/granti-na-sadi-ta-teplici-cogorich-otrimali-30-gospodarstv> (Accessed 15 July 2025).
 7. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine (2023), Prezentatsiia na forumi "AHRO-2023" [Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine], Kyiv, Ukraine.
- Стаття надійшла до редакції 20.07.2025 р.